

DATOS IDENTIFICATIVOS

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino

Materia	Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino			
Código	O05G120V01101			
Titulación	Grao en Educación Primaria			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Didáctica, organización escolar e métodos de investigación			
Coordinador/a	Fernández del Río, Ana Belén			
Profesorado	Fernández del Río, Ana Belén			
Correo-e	afdel.rio@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia forma parte do módulo temático "Procesos e contextos educativos" de carácter básico, con 6 créditos ECTS; está situada no 1º curso, no primeiro cuadrimestre. Pretende proporcionar aos estudantes uns coñecementos científicos e as técnicas necesarias para reflexionar sobre os distintos aspectos e ámbitos da organización escolar para poder reflectilos nunha realidade concreta, é dicir, nun centro da nosa Comunidade Autónoma. Tenta, tanto pola actualidade dos contidos como polos ámbitos que abarca, desartar os intereses dos estudantes polos aspectos que tradicionalmente non se trataban nos currículos académicos.			

Competencias

Código	
B1	Coñecer as áreas curriculares da Educación Primaria, a relación interdisciplinar entre elas, os criterios de avaliación e o corpo de coñecementos didácticos ao redor dos procedementos de ensino e aprendizaxe respectivos
B2	Deseñar, planificar e avaliar procesos de ensino e aprendizaxe, tanto individualmente como en colaboración con outros docentes e profesionais do centro
B3	Abordar con eficacia situacións de aprendizaxe de linguas en contextos multiculturais e plurilingües. Fomentar a lectura e o comentario crítico de textos dos diversos dominios científicos e culturais contidos no currículo escolar
B4	Deseñar e regular espazos de aprendizaxe en contextos de diversidade e que atendan á igualdade de xénero, á equidade e ao respecto aos dereitos humanos que conformen os valores da formación cidadá
B5	Fomentar a convivencia na aula e fóra dela, resolver problemas de disciplina e contribuir á resolución pacífica de conflitos. Estimular e valorar o esforzo, a constancia e a disciplina persoal nos estudantes
B6	Coñecer a organización dos colexios de educación primaria e a diversidade de accións que comprende o seu funcionamento. Desempeñar as funcións de titoría e de orientación cos estudantes e as súas familias, atendendo as singulares necesidades educativas dos estudantes. Asumir que o exercicio da función docente ha de ir perfeccionándose e adaptándose aos cambios científicos, pedagóxicos e sociais ao longo da vida
B7	Colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e do contorno social. Asumir a dimensión educadora da función docente e fomentar a educación democrática para unha cidadanía activa
B8	Manter unha relación crítica e autónoma respecto dos saberes, os valores e as institucións sociais públicas e privadas
B9	Valorar a responsabilidade individual e colectiva na consecución dun futuro sustentable
B10	Reflexionar sobre as prácticas de aula para innovar e mellorar o labor docente. Adquirir hábitos e destrezas para a aprendizaxe autónoma e cooperativa e promovela entre os estudantes
B11	Coñecer e aplicar nas aulas as tecnoloxías da información e da comunicación. Discernir selectivamente a información audiovisual que contribúa ás aprendizaxes, á formación cívica e á riqueza cultural
B12	Comprender a función, as posibilidades e os límites da educación na sociedade actual e as competencias fundamentais que afectan aos colexios de educación primaria e aos seus profesionais. Coñecer modelos de mellora da calidade con aplicación aos centros educativos
C1	Comprender os procesos de aprendizaxe relativos ao período 6-12 no contexto familiar, social e escolar
C2	Coñecer as características destes estudantes, así como as características dos seus contextos motivacionais e sociais

C3	Dominar os coñecementos necesarios para comprender o desenvolvemento da personalidade destes estudantes e identificar disfuncións
C4	Identificar dificultades de aprendizaxe, informais e colaborar no seu tratamento
C5	Coñecer as propostas e desenvolvementos actuais baseados na aprendizaxe de competencias
C6	Identificar e planificar a resolución de situacións educativas que afectan a estudantes con diferentes capacidades e distintos ritmos de aprendizaxe
C8	Coñecer os fundamentos da Educación Primaria
C9	Analizar a práctica docente e as condicións institucionais que a enmarcan
C11	Coñecer os procesos de interacción e comunicación no aula
C12	Abordar e resolver problemas de disciplina
C13	Promover o traballo cooperativo e o traballo e esforzo individuais
C14	Promover accións de educación en valores orientadas á preparación dunha cidadanía activa e democrática
C15	Coñecer e abordar situacións escolares en contextos multiculturales
C16	Deseñar, planificar e avaliar a actividade docente e a aprendizaxe no aula
C18	Participar na definición do proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de xestión de calidade
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Comunicación oral e escrita na lingua materna
D4	Coñecemento de lingua estranxeira
D5	Coñecemento de informática relativos ao ámbito de estudo
D6	Capacidade de xestión da información
D7	Resolución de problemas
D8	Toma de decisións
D9	Traballo en equipo
D10	Traballo nun equipo de carácter interdisciplinar
D11	Traballo nun contexto internacional
D12	Habilidades nas relacións interpersoais
D13	Recoñecemento da diversidade e multiculturalidade
D14	Razoamento crítico
D15	Compromiso ético
D16	Aprendizaxe autónoma
D17	Adaptación a novas situacións
D18	Creatividade
D19	Lideranza
D20	Coñecemento doutras culturas e costumes
D21	Iniciativa e espírito emprendedor
D22	Motivación pola calidade

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
1. Coñecer a evolución histórica do sistema educativo no noso país e os condicionantes políticos e legislativos da actividade educativa e situar a escola no sistema educativo español, no contexto europeo e internacional.	B1	C1 C9 C12	D1 D2 D6 D7 D8 D9 D13 D19 D21 D22
2. Coñecer a lexislación que regula as escolas de Educación Primaria e a súa estrutura e os modelos de organización do espazo e materiais.	B6	C1 C8 C9 C16	D1 D6 D8 D14 D22

3. Valorar a importancia da estabilidade e a regularidade na contorna escolar, os horarios e os estados de ánimo do profesorado como factores que contribúen ao progreso harmónico e integral dos estudantes.	B7	C1	D1
	B8	C2	D2
	B9	C5	D6
		C9	D7
		C12	D8
			D9
			D12
			D13
			D18
			D19
		D22	
4. Planificación das secuencias de aprendizaxe e organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo.	B2	C1	D1
	B4	C2	D2
	B10	C9	D5
	B11	C12	D6
	B12	C16	D7
		C18	D8
			D9
			D10
		D16	
		D18	
		D19	
5. Saber traballar en equipo con outros profesionais e colaborar cos distintos sectores da comunidade educativa e da contorna co fin de planificar secuencias de aprendizaxe e organizar situacións de traballo na aula e no espazo de xogo identificando as peculiaridades do período de 6-12 anos.		C1	D1
		C2	D2
		C3	D6
		C4	D7
		C9	D8
		C11	D9
		C12	D18
		D19	
6. Ter unha imaxe realista de si mesmo, actuar conforme ás propias conviccións, asumir responsabilidades, tomar decisións e relativizar as posibles frustracións.		C1	D1
		C9	D2
		C12	D6
			D7
			D8
			D9
			D14
			D15
		D18	
		D19	
		D21	
7. Tomar conciencia da complexidade dos procesos educativos en xeral e os procesos de ensino-aprendizaxe nas etapas obrigatorias do sistema educativo.	B3	C1	D1
	B5	C2	D2
		C5	D6
		C9	D7
		C12	D8
			D9
		D18	
		D19	
		D22	
8. Analizar e aplicar distintas estratexias metodolóxicas para organizar os espazos, materiais e tempos en función de diferentes modelos didácticos e das características e necesidades do alumnado.		C1	D1
		C2	D2
		C5	D5
		C6	D6
		C9	D7
		C12	D8
			D9
			D12
			D14
			D15
		D16	
		D18	
		D19	
		D22	

9. Coñecer experiencias internacionais e exemplos de experiencias innovadoras en educación primaria e aplicalas na aula.	C1 C9 C12 C13 C14 C15	D1 D2 D3 D4 D6 D10 D11 D13 D18 D19 D20 D22
10. Participar na definición de proxecto educativo e na actividade xeral do centro atendendo a criterios de control de calidade.	C1 C3 C9 C11 C12	D1 D2 D7 D8 D9 D14 D18 D19 D22
11. Comprender que a dinámica diaria en Educación Primaria é cambiante en función de cada estudante, grupo e situación e saber ser flexible no exercicio da función docente.	C1 C9 C12	D1 D2 D6 D7 D8 D13 D17 D19 D21 D22

Contidos

Tema	
1. FUNDAMENTACIÓN CONCEPTUAL	1.1. A organización escolar. 1.2. O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e de administración. 1.3. O centro e a comunidade educativa.
2. SUBSISTEMA AMBIENTAL/CONCEPTUAL	2.1. A estrutura do sistema escolar.
3. SUBSISTEMA DE PLANIFICACIÓN	3.1. Plan de centro. 3.2. O centro como unidade organizativa: funcións directivas, de xestión pedagóxica e de administración escolar: características e niveis.
4. SUBSISTEMA ESTRUTURAL	4.1. A organización de alumnos/as, mestres/as, recursos, espazos, horarios, actividades.
5.- SUBSISTEMA RELACIONAL	5.1.- A participación nos centros educativos. 5.2.- O clima organizativo. 5.3.- A cultura organizativa. 5.4.- O conflito nas organizacións educativas.
6. SUBSISTEMA DE DIRECCIÓN E LIDERADO	6.1. Dirección nas organizacións educativas. 6.2. Os proxectos de dirección. 6.3. Da dirección ao liderado.
7.- SUBSISTEMA DE CAMBIO/ DESENVOLVO ORGANIZATIVO	7.1.- Avaliación de centros. 7.2.- Análise de experiencias de organización. 7.3.- Referencia de modelos e elementos estudados a centros de Educación Primaria.
8. ORGANIZACIÓN ESCOLAR DIFERENCIADA	8.1. Análise de experiencias de organización. 8.2. Referencia de modelos e elementos estudados a centros de Educación Infantil.
9.- A ORGANIZACIÓN ESCOLAR NO PRÁCTICUM	9.1.- Achegas da Organización Escolar ao Prácticum.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Seminario	12	8	20
Seminario	10	20	30
Traballo tutelado	12	24	36
Lección maxistral	14	42	56

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encamiñadas a tomar contacto e reunir información sobre o alumnado, así como a presentar a materia.
Seminario	A través delas, o docente facilitará e orientará aos alumnos/as no seu proceso formativo, podendo ser obxecto de atención calquera das facetas ou dimensións que inciden no mesmo (aspectos académicos, actitudinais, persoais, sociais...)
Seminario	A través dos seminarios abordaranse temas específicos que permiten profundizar os contidos da materia. Utilízanse como complemento das clases teóricas. Computan na avaliación continúa.
Traballo tutelado	O/A estudante, de maneira individual ou en grupo, elabora un documento sobre a temática da materia ou prepara seminarios, investigacións, memorias, ensaios, resumos de lecturas, conferencias etc.
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio que o/a estudante ten que desenvolver.
Seminario	Atención aos alumnos/as ao longo do seu proceso formativo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	Levaranse a cabo actividades e traballos nos que se profundice sobre aspectos teóricos e prácticos dos contidos da materia.	30	B1	C1	
			B2	C2	
			B3	C5	
			B4	C6	
			B5	C8	
			B6	C9	
			B7	C12	
			B8	C13	
			B9	C14	
			B10	C15	
			B11	C16	
			B12	C18	
Traballo tutelado	Na avaliación dos traballos de aula dos grupos c teranse en conta os seguintes criterios: - Aspectos formais. - Calidade dos traballos. - Exposición oral se é o caso, e resposta ás preguntas expostas.	30	B1	C1	D1
			B2	C2	D2
			B3	C5	D3
			B4	C6	D4
			B5	C8	D5
			B6	C9	D6
			B7	C12	D7
			B8	C13	D8
			B9	C14	D9
			B10	C15	D10
			B11	C16	D11
			B12	C18	D12
					D13
					D14
					D15
					D16
					D17
					D18
					D19
					D20
					D21
					D22

Exame de preguntas obxectivas	Probas para a avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas pechadas con diferentes alternativas de resposta (verdadeiro/falso, elección múltiple, emparellamento de elementos...). Os alumnos/as seleccionan unha resposta entre un número limitado de posibilidades.	40	B1	C1	D1
			B2	C2	D2
			B3	C5	D3
			B4	C6	D4
			B5	C8	D5
			B6	C9	D6
			B7	C12	D7
			B8	C13	D8
			B9	C14	D9
			B10	C15	D10
			B11	C16	D11
			B12	C18	D12
					D13
					D14
					D15
					D16
					D17
					D18
					D19
					D20
					D21
					D22

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota final da materia ten dous compoñentes:

1) Como puntuacións obtidas polos traballos realizados durante o curso (avaliación continua), até o 60%. 2) A calificación obtida na proba de preguntas obxectivas (exame), até o 40%.

As partes da materia superadas na primeira oportunidade, non serán obxecto de avaliación na segunda, considerándose, polo tanto, como aprobadas nese curso académico.

Con independencia da súa asistencia ou non á clase o alumnado disfrutará de condicións equivalentes de avaliación. A data oficial dos exames poden consultarse na web da Facultade na titulación de Educación Primaria, espazo adicado a exames.

* En coherencia co carácter inclusivo que caracteriza á Facultade de Educación e Traballo Social, esta guía podería ser adaptada para entender como necesidades específicas de apoio educativo que presente o alumnado adscrito ao programa PIUNE (PAT)

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Ainscow, M., **MEJORAR LAS ESCUELAS URBANAS. LIDERAZGO Y COLABORACIÓN**, Primera Edición, Narcea, 2008

Santos Guerra, M. A.; Lorenzo Delgado, M. y García Sánchez, J.N., **LAS ORGANIZACIONES ESCOLARES. HACIA NUEVOS MODELOS**, FUNDEC, 2001

Feito, R., **LOS RETOS DE LA PARTICIPACIÓN ESCOLAR: ELECCIÓN, CONTROL Y GESTIÓN DE CENTROS EDUCATIVOS**, Morata, 2011

Pérez Pérez, J. C. (coord.), **GESTIÓN DE CALIDAD EN LA ORGANIZACIÓN Y DIRECCIÓN DE CENTROS ESCOLARES**, Ministerio de Educación y Ciencia. Instituto de Fo, 2005

Thurler, G. y Maulini, O., **LA ORGANIZACIÓN DEL TRABAJO ESCOLAR: UNA OPORTUNIDAD PARA REPENSAR LA ESCUELA**, Primera Edición, Graó, 2000

Cantón Mayo, I; Pino Juste, M., **Organización de centros educativos en la sociedad del conocimiento**, Alianza Editorial, 2014

Bibliografía Complementaria

Bolívar Botía, A., **LOS CENTROS EDUCATIVOS COMO ORGANIZACIONES QUE APRENDEN. PROMESA Y REALIDADES**, La Muralla, 2000

Cid Sabucedo, A., **EL CLIMA ESCOLAR**, Tórculo, 2002

Cid Sabucedo, A., **LOS PROYECTOS DE DIRECCIÓN**, Auria, 2000

Cid Sabucedo, A., **MACROORGANIZACIÓN ESCOLAR. EL SISTEMA EDUCATIVO, ESTRUCTURA Y CARACTERÍSTICAS**, Departamento de Didáctica y Organización Escolar, 1996

Cid Sabucedo, A., **PRACTICUM I: PRÁCTICAS DE OBSERVACIÓN Y DE INVESTIGACIÓN. APLICACIÓN SOBRE EL CONTEXTO DONDE SE REALIZA LA ENSEÑANZA**, Copytema, 1996

Gimeno Sacristán, J., **EL SISTEMA EDUCATIVO. UNA MIRADA CRÍTICA**, CISS-Praxis-Cuadernos de Pedagogía, 2004

González González, Mª T. ; Nieto Cano, J. M. y Portela Pruaño, A., **ORGANIZACIÓN Y GESTIÓN DE CENTROS ESCOLARES**, Prentice-Hall, 2003

Grau Rubio, C., **EDUCACIÓN ESPECIAL. DE LA INTEGRACIÓN ESCOLAR A LA ESCUELA INCLUSIVA**, Promolibro, 1998

Lorenzo, M., **ORGANIZACIÓN ESCOLAR. LA CONSTRUCCIÓN DE LA ESCUELA COMO ORGANIZACIÓN**, Segunda Edición, Ediciones Pedagógicas, 1996

Matín-Moreno, Q., **BANCOS DE TALENTO: PARTICIPACIÓN DE LA COMUNIDAD EN LOS CENTROS DOCENTES**, Sanz y Torres, D. L., 2000

Pacual Pacheco, R; Villa Sánchez, A. y Auzmendi Escribano, E., **EL LIDERAZGO TRANSFORMACIONAL EN LOS CENTROS DOCENTES: UN ESTUDIO EN LAS COMUNIDADES AUTÓNOMAS DEL PAÍS VASCO Y CASTILLA-LEÓN**, Mensajero, D.L., 2006

Pérez Gómez, A. I., **LA CULTURA ESCOLAR EN LA SOCIEDAD NEOLIBERAL**, Morata, 1998

Santos Guerra, M.A.; Lorenzo Delgado, M. y García Sánchez, J.N., **LAS ORGANIZACIONES ESCOLARES: HACIA NUEVOS MODELOS**, FUNDEC, 2001

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/O05G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/O05G120V01101

Aspectos didácticos e organizativos da educación especial/O05G120V01934

Bases pedagóxicas da educación especial/O05G120V01935

Prácticas externas: Practicum/O05G120V01981

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/O05G120V01201

Educación: Fundamentos didácticos e organizativos do ensino/O05G120V01101

Educación: Novas tecnoloxías aplicadas á educación primaria/O05G120V01202

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Educación: Deseño e desenvolvemento do currículo da educación primaria/O05G120V01201

Outros comentarios

Tendo en conta que os contidos desta materia son obxecto constante de opinións, comentarios, debates, decisións, desde os ámbitos político, administrativo, económico e social, sería convinte, para poder estar ao día a lectura de, entre outras, as revistas Comunidad Escolar (<http://comunidad-escolar.pntic.mec.es/854/portada.html>) e Participación Educativa (http://www.educacion.es/cesces/revista/presentacion_revista.htm), así como dalgún xornal.

Esta materia enmarcase nunha Facultade comprometida coa sustentabilidade do entorno e das persoas. Atendendo a esta filosofía, esta materia promoverá prácticas educativas en base a materiais de baixo impacto ambiental en coherencia cos principios de sustentabilidade (ODS).

Esta materia forma parte do proxecto de innovación docente da Facultade de Educación e Traballo Social